

Wspieranie nauczycieli w kształceniu skoncentrowanym na studencie: Kwestionariusz dla nauczycieli akademickich

Analiza badań

W badaniach ankietowych wzięło udział 300 nauczycieli akademickich z 22 polskich uczelni wyższych. Zebrane odpowiedzi dotyczące kształcenia skoncentrowanego na studencie kształtują się jak w niżej zaprezentowanych tabelach. Z uwagi na ograniczoną do 300 liczbę badanych obiektów w analizie zastosowano prezentację matematyczną, sumowanie wyników uzyskanych odpowiedzi oraz jej prezentację graficzną w postaci zestawień tabelarycznych. Odpowiedzi usystematyzowano narastająco od najważniejszych do tych najmniej ważnych. W opisie tabel ograniczono się do wymienienia trzech najczęściej padających odpowiedzi, które wskazują na największe nasilenie danej cechy wśród badanych, tym samym mają największe znaczenie statystyczne. W analizie pytań otwartych przedstawiono wszystkie zebrane odpowiedzi systematyzując je w kolejności od największej liczby odpowiedzi na zadane pytanie, do wypowiedzi pojawiających się rzadziej, bądź sporadycznie. Dokonano zestawień i opisów poszczególnych pytań ankietowych odnosząc się do odpowiedzi respondentów.

Część pierwsza:

Proces nauczania – szkolenia

I Pytania dotyczące procesu nauczania/szkolenia

1 Które według poniższych cech są według Pana/Pani zdania najważniejsze w nauczaniu studenta? (1 – bardzo ważne, 2 – ważne, 3 – średnio ważne, 4 – mniej ważne, 5 – nieważne) :

Tabela nr 1. Najważniejsze cechy procesu dydaktycznego w nauczaniu studentów

	Propozycja	1	2	3	4	5
1.	Motywacja studenta	90,6%	5,6%	3,6%		
2.	Możliwość uczenia się studenta we własnym tempie	15,3%	79%	5,7%		
3.	Bycie bardziej skoncentrowanym na nauce	95,7%	4,3%			
4.	Szanowanie innych/różnych osób	14,3%	74,3%	11,4%		
5.	Wzrost zaufania	11%	23%	62%	4%	
6.	Partnerstwo pomiędzy nauczycielami i studentami	97,1%	2,9%			
7.	Większa odpowiedzialność i zaangażowanie	72,9%	12,9%	14,3%		

8.	Inne (proszę opisać)	Systematyczność – 28,6% 86 Wywiązywanie się z obowiązków – 44,3% 133 Rzetelność – 7,1% 21 Podejście praktyczne do nauki – 17,1% 51 Odpowiedzialność – 14,3% 43
----	----------------------	--

Najważniejsze w procesie nauczania dla badanych okazały się trzy czynniki, mające znaczenie w pracy ze studentem. Kolejno: najczęściej spośród badanych, bo 288 (90,6%) osób, wskazuje na partnerstwo między wykładowcą a studentem jako czynnik najważniejszy w nauczaniu. Mniej, bo 287 (95,7%) osób wymienia konieczność większej koncentracji na nauce. Na trzecim miejscu ankietowani wymienili motywację studenta – 272 (90,6%) osób.

Mniej ważne dla badanych były: możliwość pracy własnym tempem – 237 (79%) osób, szanowanie innych – 223 (74,3%) osoby, wzrost zaufania – 69 (23%) osób.

Średnio ważne dla ankietowanych były takie czynniki jak: wzrost zaufania – 186 (62%) osób, większa odpowiedzialność – 43 (14,3%) osób oraz szanowanie innych – 34 (11,4%) osób. Wśród innych odpowiedzi pojawiły się: wywiązywanie się z zadań i obowiązków powierzanych przez dydaktyka – 133 (44,3%) osób. Systematyczność pracy studenta i ze studentem – 56 (28,6%) odpowiedzi. Praktyczne podejście do nauki, poprzez stawianie rozwiązywanie zadań praktycznych odnoszących się do pracy zawodowej – 51 (17,1%) osób. Odpowiedzialność wskazało 43 (14,3%) osób a 21 (7,1%) osób rzetelność w podejściu do wykonywanych zadań.

W dalszej kolejności zapytano ankietowanych o to, które spośród wymienionych metod pracy stosują najczęściej w ramach kształcenia skoncentrowanego na studencie. Zebrane odpowiedzi usystematyzowano w tabeli nr 2.

2 Które spośród poniższych metod stosuje Pan/Pani podczas nauczania (1 – bardzo często, 2 – często, 3 – okazjonalnie, 4 – rzadko, 5 – nigdy):

Tabela nr 2. Najczęściej stosowane metody nauczania.

	Propozycja	1	2	3	4	5
1.	Nauczanie oparte na problemach	92%	8%			
2.	Indywidualne lub małe grupy aktywności	60%	31%	8%	1%	
3.	Dyskusja w klasach	100%				
4.	Warsztaty klasowe	21,3%	35,7%	25,6%	2,9%	14,3%
5.	Prezentacje grupowe	100%				
6.	Projekty	92,9%	7,1%			
7.	Zmniejszanie praktycznych problemów				72,9%	27%
8.	Współpraca w aktywności badawczej				7,4%	92,6%
9.	Quizy			74,3%	2,9%	14,3%
10.	Wykorzystywanie metod konkretniej sprawy		87%	11,3%	1,3%	
11.	Korzystanie z odgrywania ról (tzw. scenki)	100%				

12.	Wspólne zadania	100%				
13.	Internetowa konferencja w środowisku edukacji na odległość					100%
14.	Inne (prosze opisać)	Dyskutowanie aktualnych problemów szkoły – 14 Teatr szkolny – 5,7% Przygotowywanie filmów – 2,9% Pisanie konspektów zajęć – 2,9%				

Na pytanie dotyczące najczęściej stosowanych metod pracy ze studentami ankietowani odpowiedzieli w sposób następujący.

Do najczęściej stosowanych metod w pracy dydaktycznej należą:

Dyskusja w klasach – 300 (100%) osób

Prezentacje grupowe – 300 (100%) osób

Korzystanie z odgrywania ról – 300 (100%) osób

Wspólne zadania – 300 (100%) osób

Projekty – 279 (93%) osób

Nauczanie oparte na problemach – 276 (92%) osób

Aktywności Indywidualne lub w małych grupach – 180 (60%) osób

Mniejszym zainteresowaniem cieszą się metody:

Warsztaty klasowe, z których bardzo często korzysta 64 (21,4%) osób, często 107 (35,7%) osób i 18 osób (25,7%) okazjonalnie

Wykorzystywanie metod konkretnej sprawy: 291 (97%) osób wykorzystuje tę metodę często a 77 (11,3%) osób okazjonalnie.

Quiz jako metodę nauczania stosuje okazjonalnie 249 (83%) osób.

Zmniejszanie problemów praktycznych – 219 (73%) osób

Ankietowani nie korzystają lub korzystają rzadko z takich metod jak:

Współpraca w aktywności badawczej – 290 (96,6%) osób nigdy jej nie stosuje, a 21 (7%) osób rzadko z niej korzysta.

Nikt z ankietowanych nie stosował Internetowej konferencji w środowisku, jako edukacji na odległość.

Spośród innych, nie wskazanych w odpowiedziach metod nauczania ankietowani wymienili następujące:

Dyskutowanie aktualnych problemów szkoły – 42 (14%) osób

Teatr szkolny – 18 (6%) osoby.

Przygotowywanie filmów – 9 (3%) osoby

Pisanie konspektów zajęć – 9 (3%) osoby

W kolejnym pytaniu ankietowym zwrócono uwagę na problem motywowania studentów do włączenia się w pracę dydaktyczną skoncentrowaną na studencie. Ankietowani mieli za zadanie wskazać sposoby angażowania studentów w ten rodzaj działań dydaktycznych. Ankietowani odpowiedzieli następujący sposób:

3 Jak Pan/Pani próbuje zaangażować studentów, którzy wydają się nie być zainteresowani nauczaniem skoncentrowanym na studentach? Proszę opisać w kilku słowach.

Przydzielanie tematów do samodzielnego opracowania – 248 (82,6%) osób
 Prezentowanie wykonanych zadań na forum grupy – 235 (78,3%) osoby
 Praca metodą projektów – 218 (72,6%) osób
 Polecanie literatury, nowości z danego przedmiotu – 201 (67%) osoby
 Indywidualny przydział zadań – 182 (61,3%) osoby
 Trening personalny – 173 (57,6%) osoby
 Pobudzanie motywacji – 173 (57,6%) osoby
 Pozytywne wzmocnienie – 177 (59%) osób
 Warsztaty pracy praktycznej – 82 (27,3%) osób
 Organizowanie dla studentów wspólnych wyjazdów dydaktycznych – 130 (43,3%) osób
 Studenckie koła naukowe – 108 (36%) osób
 Zabieranie studentów na konferencje – 71 (23,6%) osób
 Pisane do studentów wiadomości mailowe – 69 (23%) osób
 Spotkania indywidualne – rozmowy – 59 (19%) osób
 Wskazywanie autorytetów społecznych – 54 (18%) osób
 Zapraszanie na wykłady otwarte – 21 (7%) osób

W pytaniu czwartym zapytano ankietowanych o to czy mogą i w jakiej formie wspierać indywidualne potrzeby studentów w procesie dydaktycznym. Ankietowani wypowiedzieli się w następujący sposób:

4 Czy może Pan/Pani wspierać różnorodności i indywidualne potrzeby studentów poprzez: (1 – tak, 2 – nie 3 – nie wiem):

Tabela nr 3. Formy indywidualnego wsparcia studentów przez nauczycieli akademickich

	Propozycje	1	2	3
1.	Oferowanie studentom dodatkowych konsultacji/porad	100%		
2.	Oferowanie studentom indywidualnego terminu egzaminowania (obok warunków określonych w terminarzu Uniwersytetu)	100%		
3.	Poświęcanie czasu na rozmowę ze studentem, który ma problemy/próbowanie w doradzeniu jak uzyskiwać lepsze rezultaty	100%		
4.	Umożliwianie studentom wcześniejszego skończenia studiów (zakończenie w ciągu 2 lat zamiast 3)		41,3%	58,6%
5.	Umożliwianie studentom przedłużenia czasu studiowania (zakończenie roku w okresie dłuższym niż okres jednego roku)		41,3%	58,6%
6.	Pomoc studentom, którzy nie posługują się językiem kraju, w którym studiują	87%	13%	
7.	Używanie specjalnych środków wsparcia, pomagającym studentom ze środowisk			100%

	defaworyzowanych			
8.	Studiowanie na miejscu lub na odległość	100%		
9.	Inne (proszę napisać)	Przygotowywanie i konsultowanie prac studentów za pośrednictwem Internetu – 60% Konsultacje przez Internet – 45,3% Zapraszać na konferencje naukowe – 28,6% Organizować spotkania z ekspertami – 25,3% Prowadzenie dodatkowych konsultacji – 21%		

Ankietowani nauczyciele akademicki w sposób aktywny wspierają indywidualne potrzeby studentów w zakresie nauczania. Najczęściej stosowanymi metodami wspierania studentów są następujące:

- Dodatkowe konsultacje dla studentów – 300 (100%) osób
- Indywidualne terminy egzaminowania – 300 (100%) osób
- Poświęcanie czasu na dodatkowe rozmowy ze studentami – 300 (100%) osób
- Pomoc studentom mającym problemy z językiem nauczania – 261 (87%) osób
- Studiowanie w miejscu – 300 (100%) osób

Spośród 300 badanych – 176 (58,6%) osób nie wie, czy może umożliwić studentom wcześniejsze lub późniejsze ukończenie studiów. Natomiast, w tej samej grupie – 124 (41,3%) osób nie ma możliwości umożliwienia wcześniejszego, lub późniejszego zakończenia studiów przez studentów. Być może wynika to z możliwości organizacyjnych uczelni, w których nauczyciele pracują.

Wśród innych form wsparcia nauczyciele akademicki wymieniają następujące działania na rzecz studentów:

- Przygotowywanie i konsultowanie prac studentów za pośrednictwem Internetu - 180 (60,0%)
- Konsultacje przez Internet – 136 (45,3%)
- Zapraszać na konferencje naukowe – 88 (28,6%)
- Organizować spotkania z ekspertami – 76 (25,3%)
- Prowadzenie dodatkowych konsultacji – 63 (21%)

Wśród różnych form wspierania studentów znajdują się takie, które ukierunkowane są na studentów, którzy wykazują trudności w nauce. Ten szczególny obszar pracy dydaktycznej poddano badaniu w kontekście pracy nauczycieli. Stanowiło to przedmiot badań zawarty w pytaniu 5 ankiety. W tabeli numer 4 zebrano odpowiedzi dotyczące podejmowania przez nauczycieli działań praktycznych wobec tej grupy studentów. Ankietowani odpowiadali w następujący sposób.

5 Jak Pan/Pani wspiera studentów, którzy mają trudności z nauczaniem?(1 – bardzo często, 2 – często, 3 – okazjonalnie, 4 – rzadko, 5 – nigdy)

Tabela nr 4. Formy wsparcia studentów mających trudności w nauce

	Propozycje	1	2	3	4	5
1.	Wyjaśniam temat jeszcze raz	93,3%	6,7%			
2.	Odnoszę do przeczytania dodatkowej literatury	10,0%	77,%	13%		
3.	Nie mam czasu do powtarzania materiału	18%	82%			
4.	Szukam nowych metod nauczania	43%	50,0%	7%		
5.	Inne:	Podpowiadanie dodatkowej literatury – 39% Organizowanie dodatkowych zajęć – 42,6% Pobudzanie aktywności i twórczości studentów – 27,6% Wyjaśnianie indywidualne zadań - 14%				

Badani nauczyciele wspierają studentów mających trudności w nauce poprzez różne formy działań. Do najczęściej wymienianych należy, wyjaśnianie tematu raz jeszcze, tak robi 280 (93,3%) osób, bardzo często i 20 (6,6%) osób często. Nieco mniej, bo 231 (77%) osoby wskazuje często inną literaturę, bardzo często czyni to 30 (10%) osób a 39 (13%) okazjonalnie. Niepokoi fakt, że 276 (82%) osób spośród badanych często nie ma czasu na powtarzanie materiału, a 54 (18%) osób nie ma bardzo często wspomnianego czasu. Nauczyciele w liczbie 150 (50,0%) często szukają nowych metod pracy ze studentami, 129 (43%) robi tak bardzo często a 21 (7%) okazjonalnie. Nauczyciele akademicki są zatem zorientowani i otwarci na nowe rozwiązania dydaktyczne pomimo braku czasu.

Wśród innych form wsparcia studentów znalazły się następujące odpowiedzi.

Podpowiadanie dodatkowej literatury – 117 (39%)

Organizowanie dodatkowych zajęć – 128 (42,6%)

Pobudzanie aktywności i twórczości studentów – 83 (27,6%)

Wyjaśnianie indywidualne zadań – 42 (14%)

W dalszej części ankiety zapytano respondentów o to jakie dodatkowe materiały stosują w swojej pracy dydaktycznej skoncentrowanej na studentach. Zebrane odpowiedzi usystematyzowano w tabeli nr

6 Jakie dodatkowe materiały naukowe Pan/Pani wprowadza do wsparcia studenta? (1 – bardzo często, 2 – często, 3 – okazjonalnie, 4 – rzadko, 5 – nigdy)

Tabela nr 5. Dodatkowe materiały stosowane przez nauczycieli wspierające prace studentów

	Propozycje	1	2	3	4	5
1.	podręczniki	32%	51%	27%		
2.	Dodatkowe prezentacje		83%	17%		
3.	Lista dodatkowej literatury	84,3%	15,7%			
4.	Artykuły badawcze			21,7%		78,3%

5.	Popularna literatura naukowa			100%		
6.	statystyki					100%
7.	Inne (prosze opisać w kilku słowach)	Źródła Internetowe – 96,6% 290				

Wśród dodatkowych materiałów proponowanych studentom na pierwszym miejscu pojawiła się lista dodatkowej literatury, do której bardzo często odwołuje się 256 (84,3%) ankietowanych a 47 (15,7%) bardzo często. Nieco mniej nauczycieli akademickich stosuje dodatkowe podręczniki, czyni tak 153 (51%) osób często, 96 (32%) osób bardzo często a 81 (27,3%) okazjonalnie. Dodatkowymi prezentacjami posługuje się 249 (83%) osób często i 51 (17%) okazjonalnie. Wszyscy badani polecają studentom literaturę popularną w obszarze nauczanych przedmiotów, czynią to jednak okazjonalnie. Nikt z badanych nie odwołuje się do statystyk w tym zakresie. Niewiele osób, bo tylko 65 (21,7%) korzysta z artykułów badawczych, 235 (78,3%) osób w tym względzie rezygnuje z tej formy wsparcia. Z innych form pojawia się u 290 (96,6%) osób odwołanie do źródeł Internetowych.

W kolejnym punkcie ankiety zapytano respondentów o to, czy pytają studentów o to, na ile czas poświęcany na naukę jest wystarczający. Ankietowani mieli za zadanie ustosunkować się do własnej postawy w przypadku odpowiedzi, że studenci mają tego czasu zbyt mało. Odpowiedzi kształtowały się w następujący sposób.

7 Czy kiedykolwiek Pan/Pani pyta studentów czy mają wystarczającą ilość czasu do nauki? Jeśli ilość jest niewystarczająca co Pan/Pani robi?

Zainteresowanie nauczyciele ilością czasu przeznaczanego na naukę przez studenta

Nigdy nie pytam studentów o to czy mają wystarczającą ilość czasu do nauki – 250 (83,3%) osoby

Czasem pytam studentów o to czy ilość czasu na naukę jest wystarczająca – 35 (11,6%) osób
Osoby, które pytały studentów i uzyskały odpowiedź, że ilość czasu na naukę jest niewystarczająca to 42 (14%). 18 wykładowców twierdzi, że studenci mają dostateczną ilość czasu na naukę.

Te 42 osoby, którym studenci odpowiedzieli, że mają zbyt mało czasu na naukę podejmują następujące działania:

Wskazują pozycje książkowe dotyczące gospodarowania czasem – 28 (9,3%)

Wyznaczanie terminowych zadań domowych – 24 (8%)

Zaznaczanie najważniejszych kwestii w materiale do egzaminu – 14 (4,7%)

O inne formy pracy ze studentami, które skoncentrowane są na studencie zapytano ankietowanych w punkcie 8 ankiety. Na podane odpowiedzi uzyskano następujące odpowiedzi:

8 Czy kiedykolwiek Pan/pani zabiera studentów do:

Dodatkowe formy pracy nauczycieli ze studentami:

Do biblioteki zabiera studentów – 201 (67%) osób
 Do muzeum ze studentami chodzi – 54 (18%) osób
 O różne sytuacje wynikające w miejscu pracy pyta pyta studentów – 291 (97%) osoby.
 Wśród innych form zainteresowania studentem, jego nauką i pracą ankietowani wymienili:
 Doświadczenia własnym, życiowe, związane z realizowanym tematem zajęć – 199 (66,3%) osób
 Praca dydaktyczna w terenie, poza uczelnią – 148 (49,3%) osoby
 Wycieczki dydaktyczne – 140 (46,6%) osoby
 Wisyty studyjne w zakładach pracy – 181 (60,3%) osób
 Badanie predyspozycji zawodowych – 50 (16,6%) osób

W dalszej części ankietowani byli pytani o formy doceniania studentów za wyniki ich pracy. Ankietowani wypowiedzieli się w następujący sposób.

9 Jak Pan/Pani okazuje docenienie studentów? (proszę opisać w kilku słowach)

Formy doceniania studentów przez dydaktyków

Ocena pracy wpisana do dokumentów, karty i indeksu – 279 (93%) osób
 Pochwała słowna indywidualna – 271 (90,3%) osób
 Pochwała przy grupie – 237 (79%) osoby
 Propozycja wspólnej publikacji projektu – 139 (46,3%) osób
 Propozycja udziału w konferencji – 133 (44,3%) osób
 Zaproszenie do Studenckiego Koła Naukowego – 122 (40,6%) osoby
 Propozycja stażu w firmie – 47 (15,6%) osób
 Propozycja studiów doktorskich – 17 (5,6%) osoby
 Publikacja projektu – 11(3,6%) osoba

Zapytano również ankietowanych o to, z jakimi problemami spotykają się w swojej pracy dydaktycznej skoncentrowanej na studencie. Zebrane odpowiedzi usystematyzowano w poniższej tabeli.

10 Jakie są najczęstsze problemy z jakimi Pan/Pani spotkał/a podczas podejścia skoncentrowanego na studentach? (1 – tak, 2 – nie, 3 – nie wiem):

Tabela nr 6. Problemy nauczycieli w nauczaniu skoncentrowanym na studencie

	Propozycje	1	2	3
1.	Ścisły sylabus nie pozwala na podejście, które jest skoncentrowane na studentach	13%	97%	
2.	Brak zainteresowania	81%	19%	
3.	Brak wiedzy i umiejętności podczas metod nauczania	48%	52%	
4.	Programy studyjne nie były zdolne do szybkich zmian	100%		
5.	Inne (jakie?)	Duże grupy studentów na		

		zajęciach – 73% Brak możliwości prowadzenia indywidualnego toku studiów szerokim zakresie – 46% Brak czasu ze strony studentów - 45% Brak środków finansowych - 34%
--	--	--

Ankietowani, jako najpoważniejsze źródła problemów w nauczaniu skoncentrowanym na studencie wskazywali następujące zjawiska. Wszyscy ankietowani, czyli 300 (100%) osób wskazują, że programy studiów nie nadały za zmianami systemu szkolnictwa wyższego, zmianami społecznymi i gospodarczymi. Obserwuje się też brak zainteresowania metodami nauczania skoncentrowanymi na studencie, tak wskazuje 243 (81%) osób spośród badanych, a 57 (19%) dostrzega to zainteresowanie. Spośród badanych prawie połowa, bo 144 (48,7%) osoby twierdzi, że brak wiedzy w zakresie metod nauczania, powoduje brak zainteresowania metodami pracy skoncentrowanymi na studencie. Nieco więcej, bo 156 (52%) osób jest odmiennego zdania. Ankietowani w zdecydowanej większości – 291 (97%) osób nie dostrzegają związku między sztywnymi sylabusami a metodami pracy. Zaledwie 39 (13%) osoby widzi w tym zakresie określone trudności.

Wśród innych wypowiedzi respondentów pojawiają się następujące:

Duże grupy studentów na zajęciach – 219 (73%) osób

Brak możliwości prowadzenia indywidualnego toku studiów szerokim zakresie – 138 (46%)

Brak czasu ze strony studentów - 135 (45%)

Brak środków finansowych - 102 (34%)

Kolejny element badań ankietowych dotyczył wskazania przez ankietowanych, znanych im przykładów dobrych praktyk nauczania skoncentrowanego na studencie. Ankietowani mieli wskazać przynajmniej 2 przykłady tego rodzaju działań. W ankietach pojawiło się znacznie więcej wypowiedzi u poszczególnych ankietowanych, dlatego liczba tych praktyk jest zdecydowanie wyższa – według wskazań, ankietowani, bowiem często wskazywali ten sam rodzaj działań właściwy dla ich uczelni. Odpowiedzi uszeregowano w porządku narastającym – od praktyk wskazywanych przez największą grupę badanych, po te mniej obieralne działania. Warto zasignalizować, że było to jedno z pytań otwartych ankiety.

11 Proszę opisać dwa przypadki dobrych praktyk w nauczaniu skoncentrowanym na studentach. (zarówno dobra praktyka, która jest stosowana, jak i praktyka o której Państwo słyszeliście)

* Odpowiedzi nie sumują się do 300, ankietowani bowiem mieli możliwość wielokrotnej wypowiedzi – minimum 2 swobodne odpowiedzi dla każdego z respondentów.

Odwoływanie się do doświadczeń studentów – 288 (96%) osób

Nauczanie przez projekty i problemy – 281 (93,6%) osób.

Upamiętnienie kształcenia w ramach specjalności – 271 (90,3%) osoby

Zainteresowanie dydaktyków problemami studentów – 260 (86,6%) osób

Łączenie teorii z praktyką – 197 (65,6%) osób

Analiza oczekiwań studentów związana z konkretnym przedmiotem – 196 (65%) osoby

Wykorzystywanie metod zdalnego nauczania – 180 (60%) osoby

Systematyczne konsultacje dydaktyczne dla studentów – 178 (59,3%) osób.

Wirtualny dziekanat i podawane w nim tematy prac, oceny itp. – 174 (58%) osób.

Uwzględnianie w procesie dydaktycznym opinii studentów – 158 (52,6%) osób

Metody pracy zespołowej – 156 (52%) osób.
 Wolontariat studencki – 151 (50,3%) osób
 Studenckie Koła Naukowe – 149 (49,3%) osób
 Prowadzenie zajęć metodami aktywnymi: drama, teatr, scenki itp. 146 (48,6%) osób
 Regularne konsultacje przedmiotowe – 143 (47,6%) osoby
 Wdrażanie praktyczne omawianych na zajęciach projektów – 141 (47%) osoby
 Prowadzenie zajęć przez studentów w szkołach – 139(46,3%) osób
 Nauka wielokulturowości poprzez program ERASMUS+, dni kultury narodowej, sympozja międzynarodowe i międzykulturowe – 137 (45,6%) osób
 Łączenie pracy dydaktycznej z lokalnym biznesem, przedsiębiorcami regionu – 132 (44%) osób
 Dyskusje w grupie na wybrany temat kulturowy, religijny, społeczny – 127 (42,3%) osób
 Dobry dostęp do bibliotek i źródeł wskazywanych przez wykładowców – 123 (41%) osób
 Czytelne kryteria oceny studentów – 120 (40,0%) osób
 Konferencje studenckie – 119 (39,6%) osoby
 Wyjścia do muzeum, kina teatru, pikniki naukowe – 118 (39,3%) osób
 Publikacje studenckie – 116 (38,6%) osób
 Założenie biznesu połączonego z projektem własnego przedsięwzięcia, własny projekt – 106 (35,3%) osób.
 Dostępność wykładowcy na uczelni – 96 (32%) osób
 Merytoryczne przygotowanie wykładowców do zajęć – 89 (29,6%) osób
 Publikowanie planów zajęć i sylabusów w Internecie – 87 (29%) osób
 Informacje o dydaktykach – 38 (12,6%) osób
 Udział studentów w organach decyzyjnych uczelni – 26 (8,6%) osoby
 Dostępność studentów do dokumentów uczelni – 15(5%) osoba

Druga część ankiety dotyczyła opinii nauczycieli akademickich związanych z ich pracą ze studentami w oparciu o metody kształcenia skoncentrowane na studencie. Zebrane odpowiedzi usystematyzowano narastająco.

II Pytania związane z informacją zwrotną/oceną

12. Proszę wybrać metody oceny, z których Pan/Pani korzysta (1 – bardzo często, 2 – często, 3 – Okazjonalnie, 4 – rzadko 5 – Nigdy, 6 – nie wiem)

Tabela nr 7. Metody ocen stosowane przez nauczycieli akademickich

Metody	Znaczenie
Duża zawartość	6 – 100% osób
Podsumowanie	2 – 91% osób, 1 – 8% osób, 3 – 1% osób
Norma odniesienia	3 – 8,7% osób, 6 – 91,3% osób
Elastyczność	1 – 98% osób, 2 – 2% osób
Kryteria odniesienia	4 – 75% osób, 3 – 25% osób
Kształtująca	1 – 93% osób, 2 – 7% osób

Inna (proszę napisać)	Samoocena studenta – 25% osób
-----------------------	-------------------------------

Ankietowani zapytani o metody oceniania zawarte w kwestionariuszu odpowiedzieli, że najczęściej stosują kryterium elastyczności oceny – bardzo często stosuje to 294 (98%) osób, a 6 (2%) osoby często. Ankietowani rzadziej odwołują się do oceny kształtującej, robi to bardzo często 279 (93%) osób, a często 21 (7%) osób. Z podsumowania korzysta często 273 (91%) osób, bardzo często 24 (8%) osób a okazjonalnie 3 (1%) osób. Mniejsze znaczenie dla badanych mają kryteria odniesienia, z których rzadko korzysta 225 (75%) osoby, a okazjonalnie 75 (25%) osób. Norma odniesienia jest okazjonalnie wykorzystywana przez 26 (7%) osób a 274 (91,3%) osoby odpowiada nie wiem. Najmniej ważne jest kryterium dużej zawartości co do którego 100 procent badanych odpowiadało – nie wiem. Na samoocenę studenta, jako kryterium odniesienia wskazało tylko 75 (25%) osób.

13 Proszę ocenić własne ocenianie studentów: (1 – bardzo często, 2 – często, 3 – Okazjonalnie, 4 – Rzadko, 5 – Nigdy, 6 –nie wiem)

Tabela nr 8. Opinia respondentów na temat własnego oceniania studentów

Propozycje	Metody
Wprowadzanie opinii, komentarzy skierowanych do zadania	1 – 100% osób
Przedyskutowanie mocnych i słabych stron	1 – 43% osób, 2 – 36% osób, 3 – 21% osób
wyjaśnianie błędów i dawanie rad jak polepszyć rezultaty	2 – 90% osób, 3 – 5% osób, 4 – 5% osób
Pomoc w skoncentrowaniu się na umiejętnościach związanych z głębokim podejściem do nauczania	3 – 63% osób, 4 – 20,0% osób, 6 – 17% osób
Inne (proszę wyjaśnić)	

Powyższe zestawienie tabelaryczne wskazuje, że nauczyciele akademicy najczęściej stosują wprowadzenie własnej opinii na temat oceny studenta i jego pracy, tak odpowiedziało 100 procent badanych, twierdząc, że czynią to bardzo często. Mniej, bo tylko 129 (43%) osób, bardzo często dyskutuje mocne i słabe strony pracy ze studentami, często robi tak 108 (36%) osób a 63 (21%) osób czyni to okazjonalnie. Spośród badanych 270 (90%) osoby często wyjaśnia błędy, udziela rad i wskazówek, 15 (5%) osób czyni to okazjonalnie a 15 (5%) osób rzadko tak postępuje. Ankietowani w liczbie 189 (63%) okazjonalnie pomagają koncentrować się na głębszym podejściu do nauczania, rzadko robi to 60 (20,0%) osób a 51 (17%) osób nie wie czy w ten sposób postępuje. Nikt z pośród badanych nie zaproponował innego wariantu odpowiedzi.

Czy zatem badani, w ocenianiu studentów biorą pod uwagę ich opinie, czy sugerują się tymi opiniami i czy odgrywają one jakąś rolę w procesie formułowania oceny w nauczaniu skoncentrowanym na studencie. Tego zagadnienia dotyczyło pytanie 14 ankiety, zebrane odpowiedzi uszeregowano narastająco.

14. W jakim stopniu bierze Pan/Pani pod uwagę zdanie studenta?

Studenci otrzymują ocenę jaka wynika z przyjętej punktacji egzaminacyjnej – 108 (36%) osób

Studenci mogą przyjść i zapytać o wyjaśnienie, uzasadnienie otrzymanej oceny – 72 (24%) osoby

Studenci sugerują stawiane oceny na zasadzie samooceny – 48 (16%) osób

Studenci negocjują stopnie na zasadzie samooceny – 30 (45%) osób

Studenci nie mają żadnego wpływu na stawianą ocenę – 33 (11%) osoby

Studenci zwykle przed egzaminem odczuwają mniejszy, czy większy stres. Jedną z cech pracy dydaktycznej skoncentrowanej na studencie jest postrzeganie osób uczących się w perspektywie integralnej, uwzględniającej ich emocje. W ankiecie zapytano respondentów, czy i w jaki sposób pomagają studentom niwelować napięcie emocjonalne – stres związany z egzaminem. Zebrane odpowiedzi uszeregowano zgodnie z nasileniem uzyskanych odpowiedzi.

15 Jak Pan/Pani stara się zmniejszyć strach studentów przed egzaminem?

Spokojne rozmowy ze studentami w celu uspokojenia – 213 (71%) osób

Podawanie tematów do powtórzenia – 48 (16%) osób.

Proszę o zachowanie spokoju – 39 (13%) osób.

*Ankietowani wskazali również kilka innych rozwiązań, jako 2 wariant odpowiedzi na pytanie ankiety.

Wprowadzanie egzaminów grupowych z dowolnym wariantem odpowiedzi, studenci zgłaszają się do odpowiedzi – 84 (28%) osób

Zadawanie praktycznych prac do zaprezentowania na forum grupy, rodzaj obrony projektu – 48 (16%) osób

Egzaminy odbywają się za pośrednictwem Internetu – 29 (9,6%) osób

W dalszej części ankiety zapytano badanych osób o to, jaki jest czas oczekiwania na wyniki egzaminów. Odpowiedzi kształtują się następująco:

16 Jak długo trwa, zanim studenci otrzymują informacje zwrotne dotyczące wyników?

○ 1 tydzień – 282 (94%) osób

○ 2 tygodnie – 18 (6%) osób

○ 1 miesiąc – 0 odpowiedzi

○ Więcej – 0 odpowiedzi

Zdecydowana większość badanych, bo 288 (94%) osób podało, że czas oczekiwania na wyniki egzaminów nie przekracza jednego tygodnia. Tylko w przypadku 18 (6%) osób ten czas wydłuża się do 2 tygodni.

Zapytano ankietowanych, czy istnieją w ich uczelniach procedury pozwalające niezadowolonym z oceny studentom odwołać się od niej. Zebrane odpowiedzi kształtują się w następujący sposób.

17 Czy w Państwa Uniwersytecie istnieją procedury, dzięki którym studenci mogą odwołać się od decyzji dotyczących ich osiągnięć/wyników?

Tak-nie-nie wiem

Tak – 300 (100%) osób

Nie – 0 odpowiedzi

Nie wiem – 0 odpowiedzi

Często studenci mają problem ze zrozumieniem pytań egzaminacyjnych, co warunkuje uzyskiwane oceny. Zapytano, zatem ankietowanych, czy naprowadzają studentów na poprawne zrozumienie pytań egzaminacyjnych, co jest przejawem dydaktyki skoncentrowanej na studencie. Zebrane odpowiedzi kształtują się następująco.

18 Czy któryś z nauczycieli akademickich próbował naprowadzić studenta na pytania egzaminacyjne? Jeśli tak jakie były rezultaty?

Tak – 300 (100%) osób

Poprawne rozwiązanie zadania, zaliczenie egzaminu (przynajmniej na minimalną ocenę) – 282 (94%) osób

Lepsze zrozumienie polecenia w zadaniu – 12 (4%) osób

Nic to nie pomogło studentowi – 6 (2%) osoby

III Pytania związane z programem nauczania

Część trzecią ankiety otwiera pytanie o to, czy studenci konsultowali programy nauczania. Ankietowani odpowiedzieli na ten problem w sposób następujący:

19 Czy studenci z Państwa Uniwersytetu konsultowali treści programu nauczania?

(proszę krótko opisać jak)

*Ankietowali podawali więcej niż jedną odpowiedź

Spośród wszystkich 300 ankietowanych nauczycieli akademickich 249 (83,3%) osoby odpowiedziało twierdząco, że programy nauczania były konsultowane przez studentów. 19 (6,3%) osób stwierdziło, że nie były konsultowane i 12 (4%) odpowiedziały, że nie wiedzą czy były konsultowane. Sposoby konsultacji były różne. W odpowiedziach respondentów kształtuje się to następująco.

Dyskusje podczas Rady Wydziału – 100 (33,3%) osoby

Rozmowy podczas spotkań ze studentami – 92 (30,6%) osoby

Ankiety wśród studentów dotyczące programów nauczania – 80 (26,6%) osób

Przegląd programów nauczania w bibliotece uczelni lub w Internecie – 80 (26,6%) osób

Podczas prezentacji programu przedmiotu na pierwszych zajęciach – 77 (25,6%) osób

Podczas przygotowywania opinii organizacji wewnętrznych na temat programów nauczania – 59 (19,6%) osób

Konsultacje w ramach spotkań z opiekunami roku – 57 (19%) osób

Podczas posiedzenia Senatu uczelni – 29 (9,6%) osób

Konsultacje przed egzaminem z wykładowcą przedmiotu – 8 (2,6%) osoba

W dalszym etapie badania, zapytano ankietowanych o to, czy studenci konsultowali metody nauczania na uczelni i sposób oceny efektów nauczania. Zebrane odpowiedzi kształtują się jak niżej.

20 Czy studenci z Państwa Uniwersytetu konsultowali kwestie metod nauczania i oceny? (proszę opisać krótko jak)

Studenci nie są stroną w zakresie konsultacji metod nauczania i sposobów oceniania efektów kształcenia – 263 (87,6%) osób.

Studenci konsultowali metody nauczania oraz sposoby oceny – 32 (10,6%) osób

Nie wiem czy studenci konsultowali metody nauczania i sposoby oceniania ich pracy – 17 (5,6%) osoby.

Należy zauważyć, że nauczyciele nie dostrzegają potrzeby konsultowania metodyki kształcenia oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia ze studentami. Dla zdecydowanej większości badanych, bo dla 263 (87,6%) osób jest to element zbędny. Zaledwie 17 (5,6%) osoby wypowiedziały się, że ten problem był przedmiotem studenckich konsultacji. Ankietowani jednak nie podają, w jaki sposób te konsultacje wyglądały.

Kolejne pytanie ankiety dotyczyło czasu oczekiwania studentów na oceny egzaminacyjne. Ankietowani wypowiedzieli się w tym zakresie w sposób następujący:

21 Czy studenci z Państwa Uniwersytetu konsultowali czas otrzymania rezultatów? (proszę opisać krótko jak)

Nie było w tym zakresie konsultacji ze studentami – 300 (100%) osób

Wszyscy ankietowani przyznali, że studenci nie konsultowali czasu oczekiwania na wyniki uzyskanych rezultatów na egzaminie.

Ostatnie pytanie tej części ankiety dotyczyło konsultowania przez studentów metod nauczania zawartych w programie kształcenia. Odpowiedzi ankietowanych zestawiono niżej.

22 Czy studenci z Państwa Uniwersytetu konsultowali metody oceny zawarte w programie nauczania? (proszę opisać krótko jak)

Studenci nie konsultowali metod nauczania zawartych w programach kształcenia – 248 (82,6%) osób

Studenci konsultowali metody nauczania zawarte w programach kształcenia – 38 (12,6%) osób

Nie wiem czy studenci konsultowali metody nauczania zawarte w programach kształcenia – 4 (1,3%) osoby.

Ankietowani nie podają jak przebiegały konsultacje studentów dotyczące metod nauczania zawartych w programach kształcenia.

Spodłądając na wypowiedzi ankietowanych zawarte w tym pytaniu ankiety należy zasygnalizować, iż badani w sposób marginalny traktują konsultacje metod nauczania ze studentami. Tylko 38 (12,6%) osób wypowiedziało się twierdząco co do konsultacji metod nauczania przez studentów. Brak jednak wskazania konkretnych przykładów może świadczyć o tym, że nauczyciele nie są pewni, czy rzeczywiście takie konsultacje miały miejsce.

Ostatnia część ankiety dotyczyła programu rozwoju zawodowego nauczycieli akademickich.

Kolejno zapytano respondentów o następujące kwestie.

IV Pytania dotyczące programami rozwoju zawodowego

Nauczycieli akademickich zapytano o to czy w ich uczelniach istnieje program rozwoju zawodowego. Odpowiedzi kształtują się następująco:

23 Czy Państwa Instytucja posiada regularny, profesjonalny program rozwoju zawodowego dla kadry nauczycieli? Tak-nie-nie wiem

Tak – 228 (76%) osoby

Nie – 72 (24%) osób

Nie wiem – 30 (10%) osób

W większości uczelni, zdaniem ankietowanych istnieje program rozwoju zawodowego, tak twierdzi 228 (76%) osoby badane. 72 (24%) spośród ankietowanych zauważa brak w ich uczelni tego rodzaju programu, a 30 (10%) twierdzi, że nie wie o istnieniu takiego programu.

W kolejnym pytaniu ankietowani wypowiedzieli się na temat motywowania studentów go głębszego zaangażowania w zdobywanie wiedzy dzięki pracy dydaktycznej skoncentrowanej na studencie. Wypowiedzi usystematyzowano niżej.

24 Czy uważają Państwo, że nauczanie skoncentrowane na studentach zachęca do głębokiego zaangażowania w naukę? Proszę uzasadnić.

Metody skoncentrowane na studencie mocniej angażują studentów w naukę – 213 (71%) osób

Zaangażowanie w naukę nie zależy od stosowanych metod kształcenia – 69 (23%) osób

Nie mam zdania – 18 (6%) osób

Większość, bo 213 (71%) nauczycieli dostrzega związek między metodami pracy skoncentrowanymi na studencie a zaangażowaniem w naukę. Ankietowani twierdzą, że:

*Badani podawali często więcej niż jedną odpowiedź

Nauczanie skoncentrowane na studencie bazuje na nowoczesnych technologiach informatycznych, atrakcyjnych dla studenta – 197 (65,3%) osoby

Pozwala kształtować indywidualność i podmiotowość studentów – 188 (62,6%) osób

Studenci są w centrum edukacji – 170 (56,6%) osoby

Wykorzystuje się aktywność i twórczość studenta – 149 (49,6%) osoby

Nauczanie skoncentrowane na studencie jest praktyczne – 137 (45,6%) osób

Nauczanie skoncentrowane na studencie uczy pracy zespołowej – 99 (33%) osób

Nauczanie skoncentrowane na studencie ukazuje perspektywy zawodowe – 82 (27,3%) osób

Ten rodzaj nauczania tworzy partnerstwo między nauczycielem a studentem – 71 (23,6%) osób

Wiąże studentów z uczelnią – 49 (16,3%) osób

Otwiera studentów na środowisko pracy – 41 (13,6%) osób

Kształtuje samodzielność studentów – 33 (11%) osób

Uczy odpowiedzialności za siebie i zespół - 27 (9%) osób

Jest nowoczesne – 3 (4,3%) osoby

Jest mniej stresujące od tradycyjnego nauczania – 5 (1,6%) osoba

Ostatnie pytanie ankiety dotyczyło opinii badanych na temat relacji między nauczycielami a studentami, które nauczanie skoncentrowane na studencie może kształtować. Respondenci wypowiedzieli się w sposób następujący:

25 Czy uważa Pan/Pani, że nauczanie skoncentrowane na studentach polepszy relacje między studentami, a nauczycielami akademickimi? Proszę uzasadnić.

Relacje między nauczycielami a studentami w nauczaniu skoncentrowanym na studencie.

Polepszy relacje – 250 (83,3%) osób

Relacje nie ulegną zmianie – 47 (15,7%) osób

Nie mam zdania – 3 (1%) osoby

Zdecydowana większość, bo 250 (83,3%) badanych uważa, że dzięki metodom nauczania skoncentrowanym na studencie polepszą się relacje między nauczycielami a studentami. Dla 47 (15,7%) osób nic się nie zmieni po wprowadzeniu tego rodzaju nauczania. Natomiast 3 (1%) osoby nie ma na ten temat zdania.

*Ankietowani udzielili więcej niż jednej odpowiedzi

Podczas pracy zespołowej rodzi się wzajemna więź oparta na współodpowiedzialności i zaufaniu do wszystkich członków zespołu – 125 (41,6%) osoby

Nauczyciele dają się poznać od innej strony niż na wykładach – 117 (39%) osoby

Nauczyciele są w tym nauczaniu partnerami dla studentów – 102 (34%) osoby

Studenci czują się poważnie traktowani przez nauczycieli – 97 (32,3%) osób

Studenci i nauczyciele mają ze sobą stały kontakt – 84 (28%) osób

Nauczyciele i studenci wspólnie dyskutują ważne dla obu stron problemy – 77 (25,6%) osób

Nauczanie skoncentrowane na studencie daje szerokie perspektywy rozwoju studentom i nauczycielom, tworząc wspólną dla nich przestrzeń – 50 (16,6%) osób

Uczelnia staje się odpowiedzialna za losy studenta – 29 (9,6%) osób

Student ma poczucie, że odpowiada za losy uczelni – 11 (3,69%) osoby